جشنواره هنرهای شهری «بهارستان» فراخوان داد

ششمین سالانه هنرهای شهری تهران «بهارستان» به همت سازمان زیباسازی شهر تهران در آستانه نوروز ۱۴۰۰ برگزار می‌شود. هنرآنلاین خبر داد علاقه‌مندان به حضور در این رویداد می‌توانند با مراجعه به سایت www.zibasazi.ir فراخوان را مطالعه و برای شرکت در جشنواره اقدام کنند. ۲۵ بهمن‌ماه آخرین مهلت ارسال آثار به سه بخش این رویداد هنری است. امسال با توجه به شرایط کشور که در وضعیت همه‌گیری کرونا قرار دارد و به‌دلیل رعایت پروتکل‌های بهداشتی، تمامی مراحل ثبت‌نام در این رویداد هنری به‌صورت غیرحضوری و در فضای مجازی انجام خواهد شد. لذا هنرمندان تمام موارد لازم برای ثبت‌نام را از طریق ایمیل انجام خواهند داد. تمامی هنرمندان رشته‌های مختلف هنری فرصت حضور در این رویداد هنری را دارند و علاقه‌مندان به حضور در ششمین جشنواره هنرهای شهری بهارستان می‌توانند با تکمیل فرم مشخصات و شرح سوابق در این رویداد هنری شرکت کنند.

محسن قصابیان در فیلم سینمایی «منصور» نقش شهید منصور ستاری را بازی می‌کند/ عکس: حبیب مجیدی

گزارش اختصاصی از فیلم «منصور» به همراه گفت‌وگو با بازیگر نقش شهید ستاری فرمانده نیروی هوایی ارتش

قصه «منصور»

کیوان امجدیان
دبیر گروه فرهنگی

یکی از فیلم‌هایی که به نظر می‌رسد امسال و در جشنواره فیلم فجر شگفتی‌ساز شود، فیلمی است که سازمان اوج آن را تهیه کرده است. این فیلم با نام اوج ۱۱۰ سال گذشته قرار بود در جشنواره فیلم فجر حضور داشته باشد اما با وجود تلاش‌های جلیل شعبانی، تهیه کننده و سیاوش سرمدی کارگردان فیلم، درنهایت کرونا مانع فیلمبرداری بخش‌هایی از فیلم شد که قرار بود در خارج از کشور فیلمبرداری شود. این امر در سال جاری میسر شد و با فیلمبرداری بخش‌های باقیمانده این فیلم و تغییر نام آن به «منصور» حالا قرار است این محصول سازمان سینمایی اوج راهی جشنواره فیلم فجر شود. این فیلم با نگاهی به بخش‌هایی از زندگی شهید ستاری و طراحی و تولید اولین جنگنده کاملا ایرانی ساخته شده که در آن بخش‌های ناگفته از هشت سال دفاع مقدس روایت شده است. ماجرای ساخت جنگنده ایرانی آذرخش نقطه کانونی و خط محوری این فیلم است. این فیلم یکی از بزرگ‌ترین پروژه‌های سینمایی و محصول سازمان سینمایی اوج است که در آن نقش شخصیت‌هایی مثل آیت‌ا... هاشمی رفسنجانی و آیت‌ا... خامنه‌ای که در آن مقطع رئیس جمهور بودند توسط بازیگران فیلم ایفا شده است. در این فیلم علاوه بر محسن قصابیان که بازیگر اصلی و ایفاکننده نقش شهید ستاری است بازیگران دیگری ازجمله لیندا کیانی، حمیدرضا نعیمی، مهدی کوشکی، علیرضا زمانی‌نسب، قاسم زارع، جواد هاشمی و.... ایفای نقش کرده‌اند.

گفت‌وگو با محسن قصابیان، بازیگر نقش شهید منصور ستاری

بعضی آدم‌ها بی‌دلیل بزرگ نشده‌اند

آذر مهاجر
ادبیات و هنر

محسن قصابیان این سال‌ها کم‌کار بوده و گاهی اگر فعالیتی داشته به عنوان داور رویدادهای سینمایی بوده‌است. از روزهایی که او را در فیلم‌ها و سریال‌های تلویزیونی می‌دیدیم، زمان زیادی گذشته و چه بسا یاد و خاطره بازی‌های او در ذهن مخاطب عام کمرنگ شده باشد اما حالا محسن قصابیان با یک نقش خاص برمی‌گردد؛ نقشی که می‌تواند مخاطبان را به سینما بکشاند و توجه‌ها را به خودش جلب کند، نقشی که به گفته قصابیان دشوار بوده و برای رسیدن به آن کارهای زیادی انجام داده‌است.

بعد از مدت‌ها با نقش شهید ستاری ظاهر می‌شوید. فرآیند رسیدن به نقش و آشنایی با شهید ستاری چطور انجام شد؟

برای رسیدن به این نقش هر چه در توان داشتم انجام دادم و البته سیاوش سرمدی به عنوان کارگردان برای نگارش این فیلمنامه زیاد تحقیق کرده بود و بعد از پیشنهاد این نقش به من و گپ و گفت درباره اجرای آن، تصمیم گرفتم علاوه بر اطلاعات قابل‌اعتنایی که آقای سرمدی داشت، خودم درباره شهید ستاری مطالعه کنم و ایشان را خوب بشناسم. به این منظور به خانه پدری شهید رفتم و تلاش کردم کسانی را که با شهید ستاری آشنا و نزدیک بودند، همین‌طور بستگان ایشان را بیابم و با آنها صحبت کنم. درباره مجموعه اوج و پروژه‌هایی مانند ساخت بال هواپیما و کل مراحل ساخت اف ۵ که بعدا به نام آذرخش شناخته شد، تحقیق کردم. تا جایی که مقدور بود، تلاش کردم هر جایی یا هر کسی که به ایشان مربوط می‌شد را از قلم نیندازم.

چرا فکر کردید به این همه تحقیق و مطالعه میدانی نیاز دارید؟

چون کاملا طبیعی بود کار دشواری در پیش داشته باشم و واقعا ابتدای کار سخت بود که بتوانم مثل ایشان حرف بزنم، رفتار کنم، غذا بخورم، راه بروم، زندگی کنم تا بتوانم تا هر اندازه که می‌شود ایشان را تداعی کنم.

بنابراین باید از شهید ستاری عکس و ویدئو هم دیده باشید

بله. هر آنچه درباره ایشان موجود بود را گردآوری کردیم. وقتی درباره ایشان تحقیقات میدانی انجام داده‌ایم طبیعی است تحقیقات کتابخانه‌ای هم صورت گرفته باشد. هر چه فیلم از ایشان موجود بوده، کتاب‌هایی که از ایشان نوشته شده را مرور کردیم. علاوه بر همه اینها من احساس کردم نیاز به تحقیق میدانی دارم. محصول کارمان با تلاش همه دوستان از تهیه‌کننده و کارگردان و بازیگران و بقیه عوامل چیزی شده که امیدوارم دیده شود.

سکانس‌های دشوار و هوایی هم داشتید؟

فیلمبرداری سه ماه طول کشید؛ هم به دلیل سختگیری‌ها و دقت کارگردان و هم به دلیل سکانس‌های دشواری که داشت. البته بیشتر سکانس‌ها در سوله‌هایی انجام می‌شد که هواپیماها در حال اورهال بودند یا در شرایط دیگر. نگاه کارگردان و شیوه کارگردانی نیازمند حساسیت‌هایی بود که روند فیلمبرداری را طولانی می‌کرد.

بعد از این‌که خودتان را با گریم شهید ستاری در آینه دیدید چه احساسی داشتید؟

گریم را شهرام خلج انجام داده که یکی از بهترین‌های این رشته در کشورمان است. ما سال‌ها قبل در سریال تفنگ سرپر با هم همکاری کرده بودیم و حالا دوباره فرصتی پیش آمد که دوباره زیر دست او بنشینم. وقتی گریم اولیه انجام شد، برایم بسیار جذاب بود و بعد از روتوش‌های نهایی، پوشیدن لباس و حرکت و بازی احساس کردم واقعا به شهید ستاری نزدیک شده‌ام. هر چه بگویم حرف اضافه است و باید فیلم دیده شود.

احساس شما به خودتان در قالب شهید ستاری چه بود؟ فکر می‌کردید به چه ویژگی‌هایی باید دست پیدا کنید که بتوانید نقش را بازی کنید؟

نزدیک شدن به آدم‌های بزرگ دشوار است، چون آنها بی‌دلیل بزرگ نشده‌اند. در نیروهای هوایی دو مرد بزرگ داریم که درباره‌شان صحبت بسیار است. از دانشکده هوایی تا ساخت همین آذرخش، هر چه هست اوج است و بزرگی. شهید ستاری اتومبیل طراحی کرده بودند؛ با یک آدم معمولی طرف نیستیم. ایشان کارهایی کرده بودند که بسیار خاص بوده و چنین آدم‌هایی خودشان هم خاص هستند چه در ایران چه در هر کجای دیگر جهان.

این آدم‌ها تاثیرگذارند، منشا خیر هستند و جریان‌ساز. طبیعی است بازی کردن نقش آنها ساده نیست. بی‌جهت نیست که من از غذا خوردن تا راه‌رفتن ایشان را بررسی کردم. مهم بود که بدانم نگاه شهید ستاری به زندگی، به ثروت، به فرزندان، به دوستان، به جامعه چه بوده است. اگر اینها را نمی‌دانستم چگونه می‌توانستم به نقش نزدیک شوم. من هر چه توانستم تلاش کرده‌ام و امیدوارم این تلاش کافی بوده باشد.

ای امید و فخر ایران

مروری به برخی فیلم‌ها و سریال‌ها که با موضوع خلبانی و نیروی هوایی تولید شده‌اند

چه در سال‌های دور و در جبهه‌های جنگ و چه این سال‌ها در نبرد مقاومت، در زمین (خشکی و دریا) و در آسمان، رقیب و هماورد نداریم و مدافعان حریم و امنیت این کشور در نیروهای زمینی، دریایی و هوایی و در ارتش و سپاه، شبانه‌روزی از مرزهای کشور در مقابل تهدیدات همیشگی دشمنان محافظت می‌کنند. آنها مصداق این بیت شاهنامه فردوسی هستند: که من از گشاد کمان روز کین/ بدوزم همی آسمان بر زمین. با وجود گرایشی صلح‌طلبانه، چنین روحیه جنگاورانه و مبارزی به اقتضای نبرد، عرصه را بر دشمنان این آب و خاک تنگ می‌کند. مقابله‌ای جانانه که مستعد خلق درام‌هایی نمایشی و جذاب است و می‌توان آثار جنگی فراوانی از آنها تولید کرد. در این میان به‌ویژه نبرد در آسمان و کاریزمای خلبانان، شاید جذابیت‌های بیشتری داشته باشد و جلوه و هیاهوی تصویری آنها همواره باعث جلب توجه تماشاگران می‌شود. همان‌طور که در سینمای جهان هم آثاری چون تاپ گان، جنگجویان آسمان، روح سنت لوئیس، پرل هاربر، هواپیمای محکومین و... در هوا و آسمان، تماشاگران را به وجد آوردند، در سینمای ایران هم نمونه‌هایی را شاهد بودیم که از این ظرفیت دراماتیک به‌خوبی بهره بردند.

عقاب‌ها

یکی از مهم‌ترین و شاخص‌ترین فیلم‌هایی که در زمینه قدرت نیروی هوایی کشور تولید شد و تماشاگران را در زمان خودش میخکوب کرد، عقاب‌ها به کارگردانی ساموئل خاچیکیان بود. این فیلم محصول سال ۱۳۶۳ که از مرداد سال ۶۴ در سینماهای کشور اکران شد، به قدری مورد استقبال قرار گرفت که بارها و در مقاطع مختلف و حتی سال‌های بعد در سینماهای تهران و شهرستان‌ها به نمایش درآمد و همچنان بیننده داشت. تقویت روحیه جنگاوری و تهییج جامعه برای دفاع‌مقدس، از جمله کارکردهای این فیلم قصه‌گو بود و خاچیکیان با کوله‌باری از تجربه در سینمای دلهره و جنایی با بهره‌گیری درست از عناصر جذاب حرفه خطیر خلبانی و الهام از یک داستان واقعی، اثری تماشایی خلق کرد. ماجرای نجات خلبان ایرانی یدا... شریفی‌راد، دستمایه محمدرضا یوسفی، نویسنده فیلمنامه این فیلم قرار گرفت. برخی کارشناسان، این فیلم را با حدود ۱۰ میلیون نفر تماشاگر، پرمخاطب‌ترین فیلم تاریخ سینمای ایران می‌دانند. این‌که پرمخاطب‌ترین فیلم سینمای ایران، یک فیلم با موضوع خلبانی و نبردهای هوایی است، به‌خوبی نشان از ذائقه و سلیقه تماشاگران نسبت به فیلم‌های اینچنینی دارد.

حمله به اچ۳

۱۰ سال بعد از عقاب‌ها هم تولید و نمایش یک فیلم خوش‌ساخت دیگر با موضوع نیروی هوایی و خلبانی نشان داد آن علاقه و گرایش قدیمی و همیشگی به جنگاوری در آسمان کماکان در سینمای ایران وجود دارد: فیلم حمله به اچ۳ به کارگردانی شهریار بحرانی که سال ۷۳ تولید شد، باز هم همچون عقاب‌ها از یک ماجرای واقعی گرفته و تبدیل به فیلم شد؛ عملیات اچ۳ که یکی از عملیات‌های هوایی مهم نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران در جنگ ایران و عراق بود و از این عملیات به عنوان یکی از بزرگ‌ترین و دشوارترین عملیات‌های هوایی نه تنها ایران که دنیا نام می‌برند. در عملیات اچ۳ فانتوم‌های نیروی هوایی ارتش ایران، در ۱۵ فروردین ۶۰ بدون این‌که کمترین خسارتی به آنها وارد شود، پایگاه عراقی‌ها را بمباران کردند. در این عملیات حدود ۵۰ هواپیمای نیروی بعثی عراق منهدم شدند و از بین رفتند.

دایره سرخ

این فیلم محصول سال ۷۴ است و قصه جنگاوری یک خلبان را در جنگ تحمیلی روایت می‌کند. دایره سرخ قصه سرگرد خلبان رضا ابراهیمی را روایت می‌کند که با وجود جانبازی و از دست دادن دو پایش در یک عملیات جنگی، اصرار به ادامه فعالیت در این زمینه و خدمت در نیروی هوایی دارد. فرامرز قریبیان، اردلان شجاع کاوه، محمد کاسبی، پریسا شاهنده و... از بازیگران دایره سرخ هستند.

خلبان

جمال شورجه، کارگردان دایره سرخ دو سال بعد از این فیلم باز هم سراغ موضوع نیروی هوایی و خلبان‌ها رفت، منتهی این بار راوی یک شخصیت و ماجرای واقعی می‌شود: شهید خلبان عباس دوران که بارها عملیات‌های موفقی در جنگ ایران و عراق انجام داد و دشمن در شکست او ناکام ماند، در یک عملیات مهم که به عملیات بغداد معروف شد، جنگنده آسیب دیده‌اش را با هدف ناامن جلوه دادن شهر بغداد، به هتل محل برگزاری هفتمین دوره اجلاس سران جنبش غیرمتعهدها کوبید و مانع برگزاری این اجلاس در کشور عراق شد. علی دهکردی، جعفر دهقان، هوشنگ توکلی و نگین صدق‌گویا از جمله بازیگران این فیلم بودند.

از پرواز خاموش تا شوق پرواز

باز هم فیلم و سریال‌های دیگری با موضوع خلبانی و نیروی هوایی، در سینما و تلویزیون ایران تولید شده است؛ از جمله فیلم سینمایی پرواز خاموش ساخته عبدالحسن برزیده با بازی حسین یاری و سریال شوق پرواز به کارگردانی یدا... صمدی با بازی شهاب حسینی در نقش خلبان شهیدعباس بابایی که بسیار مورد توجه مخاطبان قرار گرفت. همچنین باید به فیلم به وقت شام ساخته ابراهیم حاتمی‌کیا اشاره کنیم که قصه یک پدر و پسر خلبان با بازی هادی حجازی‌فر و بابک حمیدیان را روایت می‌کند که با یک هواپیمای ایلوشین برای کمک به مردم تحت ستم داعش در سوریه می‌روند.

نمایی از فیلم «حمله به اچ۳» به کارگردانی شهریار بحرانی

کتاب‌ها درباره شهید ستاری چه می‌گویند؟

جامانده از اقتباس

زندگی شهید ستاری تاکنون دستمایه نگارش چهار کتاب قرار گرفته که از قضا اولین آنها به کوشش انتشارات ارتش جمهوری اسلامی، روایتی داستانی در قالب رمان دارد.

منصور آسمان

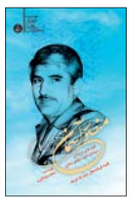

چاپ اول: ۱۳۹۸
نویسنده: شعله جهانگیری
انتشارات: «رسول آفتاب»

«منصور آسمان» مجموعه روایت‌هایی از زندگی شهید سرلشکر منصور ستاری است که در چند فصل ازجمله تنور داغ، جای خالی پدر، منصور مهربان، دستان کوچک نان‌آور، باید دل کند، قبولی، ارتشی مردمی، قول مشهد، ماسک، جانباز گمنام، تلاش مستمر، غذا رسانی، مأموریت، نمایش قدرت، دیدار آخر و ارتباط با مذهبیون نگاشته شده‌است.

از تبار آسمان

چاپ اول: ۱۳۸۷
نویسنده: شمسی خسروی
انتشارات: سازمان عقیدتی . سیاسی ارتش جمهوری اسلامی ایران

رمانی است که براساس زندگی «امیر سرلشکر شهید منصور ستاری» نگاشته شده است. شناسایی چهره‌های تأثیرگذار ارتشی در دفاع مقدس، زندگینامه و خاطرات این دلاورمردان در قالب رمان و داستان هدف اصلی نگارش این کتاب است.

منصور ستاری: به روایت همسر (جلد پنجم از مجموعه آسمان)

چاپ اول: ۱۳۹۸
نویسنده: لعیا رزاق‌زاده
انتشارات: روایت فتح

روایت زندگی شهدا از زبان همسران آنها، رده‌ای از کتاب‌های تاریخ انقلاب و دفاع مقدس را به خود اختصاص می‌دهد که بسیار هم خواندنی هستند و مورد توجه مخاطبان قرار گرفته‌اند. مجموعه «آسمان» به کوشش انتشارات روایت فتح، مجموعه‌ای است که زندگی شهدای نیروی هوایی را از همین زاویه شرح می‌دهد و جلد پنجم آن به زندگی شهید ستاری اختصاص دارد. کتاب «ستاری به روایت همسر شهید» از زبان حمیده پیاهور، همسر شهید ستاری درباره ۲۵ سال زندگی مشترک‌شان است.

روایت ناتمام (جلد سیزدهم از مجموعه از چشم‌ها)

چاپ اول: ۱۳۹۵
نویسنده: رضا رسولی
انتشارات: روایت فتح

این کتاب حاصل گفت‌وگوی نویسنده با خانواده، دوستان و هم‌رزمان فرماندهان نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران است که انتشارات روایت فتح آن را در سیزدهمین جلد از مجموعه «از چشم‌ها»ی خود منتشر کرده است.

درباره شهید ستاری

منصور ستاری، فرمانده نیروی هوایی ارتش و بدون شک نخبه‌ای نظامی بود که با ارائه طرح‌ها و برنامه و اتکا به شایستگی فردی خود توانست خدمات شایان توجهی عرضه کند و زیرساخت‌های اساسی و به یادماندنی از جمله دانشگاه هوایی را از خود به یادگار گذارد. منصور ستاری در ۳۰ مرداد ۱۳۲۷ در ورامین به دنیا آمد. ستاری پس از اخذ دیپلم متوسطه وارد دانشکده افسری شد و پس از پایان دوره دانشکده درجه ستوان دومی گرفت و بعد به نیروی هوایی ارتش رفت. در نیروی هوایی پس از گذراندن دوره‌های مختص کنترل شکاری برای افزایش دانسته‌های علمی و تجربی به آمریکا اعزام شد و سال ۱۳۵۱ خورشیدی پس از طی دوره‌های تخصصی به ایران بازگشت. در ۱۳۵۴ در کنکور سراسری شرکت کرد و در رشته برق و الکترونیک پذیرفته شد، اما با پیروزی انقلاب اسلامی و شروع جنگ تحمیلی تحصیل را کنار گذاشت و به پاسداری از دستاوردهای انقلاب پرداخت.

احیای نیروی هوایی

در دوران جنگ تحمیلی و در ۱۳۶۲ خورشیدی، این فرمانده مبتکر به علت فعالیت‌های بیش از حدی که در اجرای طرح‌های جنگی از خود نشان داد به عنوان معاون عملیات فرماندهی پدافند نیروی هوایی منصوب شد. آیت‌ا... خامنه‌ای درباره اقدامات ارزشمند او در زمینه طراحی‌های علمی-نظامی می‌فرمایند: ساخت وسایل زمینی رادارها و وسایل هدایت‌شونده زمینی و به کارگیری بسیار دشوار و پیچیده آنها جزو افتخارات نیروی هوایی است که ستاری قبل از آن‌که فرمانده نیروی هوایی شود، یکی از قهرمان‌های این میدان بود. این فرمانده نامدار در بهمن ۱۳۶۵ خورشیدی با درجه سرهنگی به عنوان فرماندهی نیروی هوایی ارتش جمهوری اسلامی ایران منصوب شد و تا هنگام شهادت عهده‌دار این مسؤولیت بود.

مدیریت جهادی در دوران دفاع مقدس

ستاری در مقطعی فرماندهی نیروی هوایی را برعهده گرفت که جنگ در اوج خودش بود. در دوره فرماندهی ایشان، نیروی هوایی سهم بسیار مهم و کارسازی در عملیات غرورآفرین رزمندگان اسلام ایفا کرد.

شهادت

سرانجام این نابغه نظامی در ۱۵ دی ۱۳۷۳ به همراه چند نفر از مسؤولان نیروی هوایی پس از شرکت در مراسم فارغ‌التحصیلی گروهی از دانشجویان دوره خلبانی در پایگاه هوایی شهیدبابایی اصفهان در راه بازگشت به تهران دچار سانحه هوایی شدند و هواپیمایشان سقوط کرد. در این حادثه، شش نفر از سرداران نیروی هوایی ارتش همراه تیمسار ستاری و شش نفر از خدمه پروازی به درجه رفیع شهادت رسیدند.